

Notársky úrad v Poprade (1904) 1923 – 1945 (1949)

Opis na úrovni archívneho fondu

kód	názov kódu v AJ	obsah	Názov kódu v SJ
3.1.1.	Reference code	SK_1564_13391	Referenčný kód
3.1.2.	Title	Notársky úrad v Poprade	Názov jednotky opisu
3.1.3.	Date(s)	(1904) 1923 – 1945 (1949)	Časový rozsah
3.1.4.	Level of description	archívny fond	Úroveň opisu
3.1.5.	Extent and medium of the unit of description (quantity, bulk, or size)	9,10 bm (66 ks úradných kníh, 59 ks registratúrnych pomôcok, 26 škatúľ spisov, 1ks mapa, 5 ks technickej dokumentácie, 7 ks sfragistického materiálu, 93 ks účtovných kníh a 1 škatuľa ostatného materiálu)	Rozsah a nosič jednotky opisu (množstvo, rozsah alebo veľkosť)
3.2.1.	Name of creator(s)	Notársky úrad v Poprade	Názov pôvodcu
3.2.2.	Administrative history	<p>Počas formovania nového administratívneho systému v novovzniknutej Československej republike správu obcí vykonávali národné rady. Nariadením župana boli zmenené na obecné výbory a župan menoval ich členov. Obecné výbory sa po voľbách v apríli 1920 pretvorili na obecné zastupiteľstvá, obecné predstavenstvá a obecné rady.</p> <p>Zákonom č. 211/1920 Zb. z. a n., exekvovaným vl. nar. č. 383/1920 Zb. z. a n. 1. augusta 1920 bolo určené, že od tohto dátumu funkciu obecného alebo obvodného notára budú vykonávať štátni úradníci, čím došlo k poštátneniu úradu notára.</p> <p>Notárovi bola ponechaná pôsobnosť, ktorá mu prináležala pred poštátnením, získal právo i povinnosť veta v obecných veciach. Pôsobnosť v zabezpečovaní a sprostredkovaní štátnej správy v obciach bola notárovi ponechaná a tvorila základnú náplň jeho činnosti ako štátneho úradníka. V snahe zjednotiť obecnú správu na Slovensku s obecnou správou v Čechách a na Morave bolo vydaných mnoho reštrikčných opatrení, ktoré prenášali povinnosti notára na obecnú samosprávu alebo na okresné úrady, či vojenskú správu. Postavenie notára ostalo</p>	Dejiny správy pôvodcu

		<p>nedotknuté aj napriek reštrikčným pokusom.</p> <p>V mestách a väčších obciach už koncom roku 1938 boli nariadením Krajinského úradu v Bratislave rozpustené obecné zastupiteľstvá a rady, starostovia zbavení funkcie a na ich miesto boli vymenovaní vládni komisári, ktorým radili tzv. poradné zbory vládneho komisára. Obecná samospráva bola aspoň formálne obnovená v roku 1943 zákonom č. 171/1943 Sl. z. o obecných úradoch. Od roku 1944 okresný náčelník menoval starostov a obecné výbory, vkonávajúce právomoc obecných zastupiteľstiev.</p> <p>Počas vojny v rokoch 1939 – 1945 si notárska inštitúcia zachovala svoj vplyv a význam. Na základe zákona č. 190/1939 Sl. z. v dôsledku obnovenia župného zriadenia na Slovensku pribudlo notárovi do kompetencie 33 nových agend, prenesených z okresných úradov. Po skončení vojny v roku 1945 zanikla pôsobnosť obecných zastupiteľstiev, rád a starostov a nahradili ich miestne národné výbory. Notári sa stali výkonnými úradníkmi národných výborov, ich samostatná pôsobnosť zanikla.</p> <p>Zákonom č. 126/1920 Zb. z. a n. dostala vláda splnomocnenie na premenu miest s právom municipiálnym a miest so zriadeným magistrátom na veľké obce. Toto splnomocnenie bolo exekvované vládny nariadením č. 275/1922 Zb. z. a n. Na základe uvedeného nariadenia bolo Mesto so zriadeným magistrátom Poprad prehlásené za veľkú obec a zriadený bol notársky úrad. Zároveň bol Poprad pridelený k slúžnovskému okresu spišsko-sobotskému a jeho sídlo bolo preložené zo Spišskej Soboty do Popradu. Vyhlásenie Popradu za veľkú obec prebehlo na prvom zasadnutí obecnej rady mesta 1. januára 1923.</p> <p>Výkon samosprávy a chod úradu zabezpečoval starosta, ktorému podliehali úradníci, zaradení do jednotlivých oddelení: administratívneho, účtovníckeho, pokladničného, policajného, technicko-hospodárskeho a oddelenia špeciálnych úkonov. Notár sa zaoberal výkonom štátnej správy.</p> <p>Najvyšším orgánom obce Poprad bolo obecné zastupiteľstvo, ktoré však nemalo vlastnú výkonnú moc. Zastupiteľstvo bolo volené podľa zákona o voľbách do obcí č. 75/1919 Zb. z. a n. Do jeho kompetencie patrili najmä finančné otázky mesta, schvaľovanie rozpočtu a záverečného účtu obce, rozhodovanie o hospodárení s nehnuteľným majetkom obce, rozhodovanie o vyberaní dávok a poplatkov, tvorba obecných štatútov, systemizácia úradníckych miest a voľba úradníkov, udeľovanie podpôr, zriaďovanie obecných podnikov a pod.</p> <p>Obecná rada pripravovala a zároveň vykonávala uznesenia obecného zastupiteľstva vo veciach obecnej samosprávy. Viedla bežnú hospodársku správu obce, obecných podnikov, nadácií a obecných fondov. Komisie podávali návrhy pre obecnú radu a zastupiteľstvo a naopak prerokúvali veci, ktoré im rada alebo zastupiteľstvo pridělilo. Zriadené boli komisie: finančná, právna, sociálna a zdravotná, stavebná a technická, kultúrna a cintorínska.</p>	
--	--	---	--

		<p>Od vzniku Notárskeho úradu v Poprade zastával funkciu starostu Alexander Bressel, štátnym notárom bol Marian Mitske. V júni 1923 štátneho notára vymenil vedúci obecný notár Štefan Biacovský. Od septembra 1926 ho nahradil Rudolf Schleifer. Od 3. marca 1930 sa notárskym tajomníkom stal Jozef Meidlinger, ktorý tu pôsobil až do ukončenia činnosti notárskeho úradu. Začiatkom roku 1928 sa stal starostom Imrich Varga, ktorý funkciu zastával až do odstúpenia v roku 1939. Na základe nariadenia Krajinského úradu v Bratislave bolo v roku 1939 rozpustené obecné zastupiteľstvo a rada, odvolaný starosta a na jeho miesto bol 15. júna 1939 menovaný vládny komisár Štefan Mnoheľ. Vládny komisár mal pôsobnosť v zastúpení rady a zastupiteľstva, zároveň disponoval poradným zborom, ktorý mal 5 členov. Od roku 1944 došlo k zmene na základe zákona č. 171/1943 Sl. z., ktorou vládneho komisára nahradil mešťanosta a mestský výbor, ktorý mal 6 riadnych a 6 náhradných členov. Mešťanostom bol Štefan Mnoheľ do 25. októbra 1944. Od 3. novembra 1944 vo funkcii mešťanostu pôsobil Edmund Roth až do roku 1945, kedy boli mešťanostovia zrušení nariadením SNR č. 26/1945 a ich právomoci prevzali národné výbory.</p>	
3.2.3.	Archival history	<p>V roku 1930 bol zriadený administratívny archív mesta a za archivára bol určený Dr. Rudolf Repp, ktorý mal registratúru spracovať. Písomnosti boli uložené v budovách bývalých obecných domov. Správu registratúry riadil notár.</p> <p>Značná časť registratúry bola zničená počas 2. svetovej vojny, využitím nevhodných priestorov na archiváciu a počas povodne v roku 1958. Starostlivosť o registratúru nebola dostatočná, pozornosť sa venovala len listinám a knihám pochádzajúcim z Magistrátu mesta Poprad. Záznamy notárskeho úradu ostali neusporiadané. Až v roku 1951 došlo k postupnému triedeniu a usporiadaniu záznamov notárskeho úradu, kedy sa archivárom Miestneho národného výboru v Poprade stal JUDr. Eugen Bohuš</p> <p>Jednotlivé ročníky spisov boli manipulované chronologicko-numericke, číslované bežne od 1 v každom roku. Všetky záznamy vzťahujúce sa k jednej veci sa pripájali k poslednému číslu. Spájanie spisov nebolo dôsledne prevádzané. K spisom boli vedené registratúrne denníky a indexy. Okrem administratívnych sa viedli aj denníky k prezidiálnym spisom. Prezidiálne spisy boli manipulované oddelene od administratívnych a označovali sa značkou prez.</p> <p>Archívny fond bol do prevzatia do archívu uložený v registratúre Mestského národného výboru v Poprade. V súčasnosti je uložený v budove Štátneho archívu v Prešove, pracovisko Archív Poprad na Sobotskom nám. č. 18 v Poprade.</p> <p>Inventarizáciu fondu vykonali Karol Heins, Marta Medvecká, František Vicián v roku 1965. Z uvedeného inventára v roku 1976 vypracovala PhDr. Virginia Rozložníková katalóg Robotníckej hnutie a dejiny KSC. Fond v roku 1994 reinventarizovala Marta Weissensteinerová.</p>	Dejiny archívneho fondu

3.2.4.	Immediate source of acquisition or transfer	Fond bol do Okresného archívu v Poprade prevzatý v troch etapách. V prvej etape pod prírastkovým č. 22 z 11. júna 1957 bolo prevzatých 44 ks úradných kníh, 19 škatúl spisov, 31 ks registratúrnych denníkov, 21 ks indexov a ostatný materiál. V druhej etape pod prírastkom č. 283 z 21. februára 1978 boli prevzaté mapy na základe zoznamu mapového materiálu odovzdaného MsNV v Poprade, odbor výstavby pod. č. OA-35/1978. V tretej etape pod prírastkom č. 404 zo 4. januára 1995 bol fond doplnený o 1 ks hospodársky plán lesa.	Spôsoby získavania archívnych prírastkov
3.3.1.	Scope and content	Archívne dokumenty fondu je možné využiť pri štúdiu regionálnych dejín mesta Poprad. Poskytuje cenné informácie ku štúdiu hospodárskych, školských, kultúrnych, osvetových dejín mesta. Tiež sa tu nachádzajú údaje o pomeroch v meste, informácie o akciách spolkov a politických strán, informácie o športových kluboch a akciách v meste, údaje o finančnom hospodárení mesta. V ostatnom materiáli sa zachovali projekty o mestskej elektrárni, kasárňach, o regulácii rieky, úprave ciest, organizačný a penzijný štatút a pečatidlá.	Obsah a rozsah archívneho fondu
3.3.2.	Appraisal, destruction and scheduling information	Spisy Notárskeho úradu v Poprade z rokov 1929 - 1945 neodborne vyradil Viliam Lukschneider v roku 1957. Následne v roku 1958 bolo vykonané ďalšie vyradenie Michalom Lištiakom, pracovníkom MNV v Poprade. Koncom roku 1958 dokončil usporiadanie pracovník archívu František Vicián Chýbajúce prezidiálne spisy boli nájdené pri sťahovaní Mestského národného výboru v Poprade v roku 1961. O vyradení sa nezachovala písomná dokumentácia, návrh na vyradenie ani rozhodnutie o vyradení.	Vyradovanie a hodnotenie
3.3.3.	Accruals	Fond je uzavretý a prírastky sú nepravdepodobné.	Možné prírastky
3.3.4.	System of arrangement	Pre usporiadanie fondu bolo využité diplomatické hľadisko - úradné knihy, spisový materiál, účtovný materiál a ostatný materiál. Pre usporiadanie spisov bola zachovaná pôvodná manipulácia spisov použitá na notárskom úrade, kde boli spisy usporiadané chronologicky. Archívny fond je usporiadaný a sprístupnený formou inventára v štruktúre: I. Knihy A. Úradné knihy B. Evidenčné II. Spisový materiál A. Registratúrne pomôcky a. prezidiálne b. administratívne B. Spisy a. prezidiálne	Spôsob usporiadania

		b. administratívne III. Účtovný materiál IV. Ostatný materiál	
3.4.1.	Conditions governing access	prístupný	Podmienky prístupu
3.4.2.	Conditions governing reproduction	Archívne dokumenty možno reprodukovat' so súhlasom archívu podľa podmienok uvedených v jeho bádateľskom poriadku a v súlade s internými predpismi MV SR.	Podmienky vyhotovovania reprodukcií
3.4.3.	Language/scripts of material	nemecký, slovenský / kurent, latinka	Jazyk/písmo archívnych dokumentov
3.4.4.	Physical characteristics and technical requirements	nepoškodený	Fyzický stav a technické požiadavky
3.4.5.	Finding aids	Okresný archív v Poprade. HEINS, Karol - MEDVECKÁ, Marta -VICIÁN, František: Obecné notárske úrady okresu Poprad. 1877 – 1945. Skupinový inventár. Stará Ľubovňa 1965. Štátny okresný archív v Poprade. ROZLOŽNÍKOVÁ, Virginia: Obecný notársky úrad v Poprade. Robotnícke hnutie a dejiny KSČ. 1924 - 1945. Katalóg. Poprad 1976. Ministerstvo vnútra SR, Štátny okresný archív v Poprade. Weissensteinerová, Marta: Obecný notársky úrad v Poprade. (1905) 1923 – 1945 (1949). Inventár. Poprad 1994.	Vyhľadávacie pomôcky
3.5.1.	Existence and location of originals	Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív v Prešove, pracovisko Archív Poprad, Sobotské nám. 20, 058 01 Poprad	Existencia a umiestnenie originálov
3.5.2.	Existence and location of copies	Kópie neboli vyhotovené.	Existencia a umiestnenie kópií
3.5.3.	Related units of description	Archívne fondy úradu miestnej štátnej správy na okresnej úrovni pôsobiacich v období existencie pôvodcu fondu: Okresný úrad v Poprade (1918) 1923-1945 (1949) Archívny fond a jeho fondové oddelenie kompetenčne nadväzujúci na činnosť úradu:	Súvisiace jednotky opisu

		<p>Mestský národný výbor v Poprade (1931) 1945 - 1990</p> <p>Archívne fondy úradov miestnej štátnej správy obvodnej resp. obecnej úrovni pôsobiacich v období existencie pôvodcu fondu:</p> <p>Notársky úrad v Matejovciach 1877-1925</p> <p>Notársky úrad v Spišskej Sobote 1838-1925</p> <p>Notársky úrad v Strážach pod Tatrami 1888-1929</p> <p>Obvodný notársky úrad v Spišskej Sobote (1914) 1925-1945</p> <p>Obvodný notársky úrad v Strážach pod Tatrami 1919-1945 (1954)</p> <p>Obvodný notársky úrad vo Veľkej 1900-1945</p>	
3.5.4.	Publication note	<p>GARAJOVÁ, Emília – CHALUPECKÝ, Ivan. <i>Poprad a okolie</i>. Košice : Východoslovenské vydavateľstvo, 1968.</p> <p>CHALUPECKÝ, Ivan. <i>Popradské metamorfózy</i>. Poprad : MsNV v Poprade, 1972.</p> <p>CHALUPECKÝ, Ivan (ed.). <i>Dejiny Popradu</i>. Poprad : Mestský úrad, 1998.</p> <p>KOLLÁROVÁ, Zuzana (et al.). <i>Biografický slovník mesta Poprad</i> : Mestský úrad, 2004.</p>	Informácie o publikovaní
3.6.1.	Note		Poznámka
3.7.1.	Archivist's note	Opis archívneho fondu pripravila Ing. Marta Bednárová v októbri 2018.	Informácia o spracovateľovi a spracovaní
3.7.2.	Rules or conventions	Opis vyhotovený podľa ISAD(G): General International Standard Archival Description, Second Edition	Pravidlá alebo zásady
3.7.3.	Date(s) of descriptions	28. 09. 2018	Dátum vyhotovenia opisu